

напрямку вимагають проведення необхідних розрахунків на основі фінансової звітності певної репрезентативної вибірки вітчизняних підприємств, аналізу відхилення отриманих результатів від розрахованих за моделлю, узагальнення результатів та внесення уточнень до моделі ЕВО з метою її максимальної адаптації до вітчизняних реалій.

Список літератури: 1. Бриггем Ю. Финансовый менеджмент: Полный курс./Ю.Бриггем, Л. Гапенски. – В 2 т. – СПб.: Экономическая школа, 2007. – 625 с. 2. Бухвалов А. В. Исследование зависимости между фундаментальной ценностью и рыночной капитализацией российских компаний/ А.В. Бухвалов, Д.Л. Волков// Вестник С.-Петербургского ун-та. Сер. Менеджмент (1), 2005: сс. 26–44. 3. Волков Д. Модели оценки фундаментальной стоимости собственного капитала компании: проблема совместимости/Д.Волков// Вестник С.-Петербургского ун-та. Сер. Менеджмент (3), 2005: сс. 3–36. 4. Волков Д. Л. Основы финансового учета/Д.Л. Волков. – СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та, 2005. – 320 с. 5. Волков Д. Показатели результатов деятельности организации в рамках VBM./ Д. Волков //Российский журнал менеджмента. – т. 3, № 2. – 2005. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.cfin.ru/management/finance/valman/performance_measures_vbm.shtml. 6. Есинов В.Е. Оценка бизнеса /В.Е.Есинов, Г.А.Маховикова, В.В.Терехова. – СПб.: Питер, 2006. – 464 с. 7. Герасимов Н. Применение модели Ольсона в оценке стоимости компании. – 2008. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.cfin.ru/finanalysis/value_ohlson.shtml?printversion. 8. Григорьев В.В. Оценка предприятия: теория и практика/В.В.Григорьев, М.А.Федотова. – М.:ИНФРА-М, 1997. – 320 с. 9. Грязнова А.Г. Оценка бизнеса: учебное пособие/ А.Г.Грязнова, М.А.Федотова. – М.:Финансы и статистика,2001. – 514 с.

Надійшла до редакції 22. 01.2013

УДК 336.63

Сучасні проблеми адаптації альтернативних моделей оцінки вартості українських підприємств / Лелюк Д. В. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – №7(981). – С. 71–77. – Бібліогр.: 9 назв.

В статье рассматривается модель Эдвардса-Белла-Ольсона как альтернатива традиционным методам оценки стоимости бизнеса, и обосновывается целесообразность ее использования при оценке отечественных предприятий в современных условиях.

Ключевые слова: оценка бизнеса, модель Эдвардса-Белла-Ольсона, альтернативные методы оценки стоимости бизнеса.

The article deals with the EVO model as the alternative to traditional business valuation methods. The expediency of the model use in the assessment of domestic enterprises in the modern conditions is proved.

Key words: business valuation, EVO model, alternative business valuation methods.

УДК 658.14

Ю. І. ЛЕРНЕР, канд. екон. наук, проф., НТУ «ХПІ»,
А. В. ЛУЦЮК, студент, НТУ «ХПІ».

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

У роботі пропонується методика по оцінці вартості банківського бізнесу на основі трьох підходів: прибутковий, ринковий, витратний. Базовим підприємством було обрано ЗАТ «Фінансовий союз банк». Був проведений аналіз діяльності і фінансового стану досліджуваного об'єкту. Як результат були виявлені основні проблеми в діяльності банку і важливі переваги, які можуть підвищити його вартість.

© Ю. І. Лернер, А. В. Луцюк, 2013

Ключові слова: вартість реального капіталу, кредитні операції, ризик, статутний капітал.

Вступ. Вартість банківського бізнесу може визначатися не лише в контексті його продажу, за умови злиття чи поглинання, залучення інвестицій або розміщення акцій на фондовому ринку, але й розглядатися як важливий інформативний комплексний показник, який становить інтерес для широкого кола контрагентів та дає оцінку ефективності менеджменту, успішності, стійкості, інвестиційної привабливості банку. Це створює можливість розгляду зростання вартості банківського бізнесу як інтегрального індикатора успішності діяльності банку. Важливою складовою загальної проблеми оцінки вартості банківського бізнесу є проблема формування системи оцінки, що дасть можливість виділити основні елементи, підсистеми та зв'язки між ними.

Аналіз останніх досліджень та літератури. Фундаментальні проблеми визначення вартості бізнесу та складових, зв'язків між цими складовими та системне представлення оцінки бізнесу знайшли відображення у працях вітчизняних та закордонних вчених, зокрема: Е. Дамодорана, Т. Коупленда, Т. Коллера, Дж. Мурина, С. Валдайцева, А. Грязнової, А. Іванова, Є. Колбачева, К. Решоткиної та ін. Окремі проблеми визначення вартості банків розглянуті у працях: З. Васильченко, М. Федотової, Р. Шамгунова, В. Рутгайзера, А. Будицького та ін. Проте, незважаючи на значну кількість наукових публікацій, проблема побудови системи оцінки вартості банківського бізнесу залишається не вирішеною остаточно.

Мета дослідження. аналіз та удосконалення діючих підходів, методологій і практичних рекомендацій щодо поліпшення фінансового стану банківської структури і оцінці вартості її бізнесу.

Завдання дослідження. Перевірка відповідності фактичному положенню звітної документації ФСБ банку, аналіз фінансового та економічного стану банку, рекомендації щодо їх поліпшення;

Об'єкт дослідження – процеси управління оптимальною і надійною роботою ФСБ банку;

Предмет дослідження – теоретичне, методологічне та практичне забезпечення обґрунтування оптимального і надійного функціонування ФСБ банку.

Матеріали дослідження. В якості базового підприємства був обраний ЗАТ «Фінансовий союз банк».

Методи дослідження, застосовувані в даній роботі, наступні:

- а) техніко-економічний аналіз;
- б) методи обліку зовнішнього середовища і фактори часу;
- в) теорія ймовірностей, математична статистика, економіко-математичні методи;
- г) регресійний, дисперсійний, корекційні аналізи;
- д) комп'ютерне програмування.

Наукова новизна одержаних в роботі результатів:

- а) вперше розробили (проф. Лернер Ю. І.):
  - модифікована методологія оцінки фінансового стану соціально-економічної системи;
  - модифікована методологія оцінки вартості соціально-економічної системи;
  - методологія побудови просторових економіко-математичних моделей;
  - методологія обліку і зменшення невизначеностей ризиків, похибок визначення показників діяльності соціально-економічних систем;
  - методологія моніторингу та аналізу діяльності банківської структури;
  - система аналізу і кількісної оцінки діяльності банківських структур в ретроспективі та перспективі;
  - інформаційні системи комп'ютерного забезпечення зазначених вище завдань.

б) вдосконалені (авторами роботи) – методологія кількісного аналізу банківських структур, вибору оптимального варіанту їх функціонування в перспективі, кількісного аналізу діяльності в перспективі і еластичності показників їх діяльності в той же період.

Для оцінки вартості банківського бізнесу була розроблена методика оцінки їх вартості, за допомогою якої також автоматизований громіздкий процес оцінки вартості банківського бізнесу.

Зазначена методика заснована на традиційних методах оцінки вартості соціально-економічних систем в Україні та за кордоном, для чого були проаналізовані зазначені методи, підходи та принципи оцінки. В результаті цього аналізу традиційні методи оцінки вартості соціально-економічних систем були модифіковані для умов банківських структур, а також для умов урахування невизначеностей, ризиків і динаміки витрат і результатів.

З використанням зазначеної методики були проведені розрахунки по оцінці вартості банківського бізнесу для ФСБ банку.

Таблиця – Оцінка вартості банківської структури

№ п/п	I Частині оцінки вартості		IV Величина оцінки вартості банківської структури, млн. грн.		розрахункова рекомендаційна								
	Умовні позначення	Величина, млн.грн.	Найменування показників	мін значення	макс значення	мін значення	макс значення	вага оцінки, част.од	детер	макс	мін	детерм	макс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Ц _{1,t} ^(P)	Ц _{1,t} ^(min) (min)	108,37	М ₁ ^t	89,53	107,87	188,08	0,10	0,10	0,10	8,95	10,79	18,81
2		Ц _{1,t} ^(a) (детер)	158,34		67,05	111,26	138,40	0,13	0,13	0,09	0,09	0,13	14,46
3	Ц _{2,t} ^(P)	Ц _{1,t} ^(max) (max)	169,86	М ₂ ^t	76,94	128,67	160,26	0,09	0,09	0,09	6,92	11,58	14,42
4		Ц _{2,t} ^(a) (детер)	12,18		16,19	19,50	22,82	0,02	0,02	0,02	0,02	0,32	0,39
5	Ц _{3,t} ^(P)	Ц _{2,t} ^(max) (max)	17,17	М ₃ ^t	коэффициентів фінансового стану банку	Модифікований метод прямої капіталізації доходу при використанні	Традиційний спосіб	Модифікований спосіб при використанні коеф. фін. стану	М ₁ ^t	0,16	14,97	24,91	31,00
6		Ц _{3,t} ^(a) (детер)	16,19										
7	Ц _{4,t} ^(P)	Ц _{3,t} ^(min) (min)	26,24	М ₄ ^t	Модифікований метод прямої капіталізації доходу	Модифікований спосіб при використанні коеф. фін. стану	Модифікований спосіб при використанні коеф. фін. стану	М ₂ ^t	0,17	12,08	19,74	24,49	24,89
8		Ц _{4,t} ^(a) (детер)	31,62										
9	Ц _{4,t} ^(P)	Ц _{4,t} ^(max) (max)	37,00	М ₄ ^t	Модифікований метод прямої капіталізації доходу	Модифікований спосіб при використанні коеф. фін. стану	Модифікований спосіб при використанні коеф. фін. стану	М ₄ ^t	0,15	0,15	12,14	20,03	24,89
10		Ц _{4,t} ^(a) (детер)	37,00										
11	Ц _{4,t} ^(P)	Ц _{4,t} ^(max) (max)	37,00	М ₄ ^t	Модифікований метод прямої капіталізації доходу	Модифікований спосіб при використанні коеф. фін. стану	Модифікований спосіб при використанні коеф. фін. стану	М ₄ ^t	0,15	0,15	12,14	20,03	24,89
12		Ц _{4,t} ^(a) (детер)	37,00										

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
II Коефіцієнти														
№ п/п	Найменування	Ум. познач.	Значення, од.	М _т ¹	М _т ²	М _т ³	М _т ⁴	К _{пр}	Y	К _а	М _т ¹	М _т ²	М _т ³	М _т ⁴
13											0,06	0,06	0,06	0,06
14											0,06	0,07	0,07	0,07
15											0,06	0,07	0,07	0,07
16	реверсії										0,06	0,07	0,07	0,07
17	дисконтування										0,06	0,07	0,07	0,07
18	ймовірності										0,06	0,07	0,07	0,07
III Акції				Верхня межа оцінки вартості (сума)										
19	звичайних	Кількіс	П _{об} ^(t)	Нижня межа оцінки вартості										
20	привілейованих		П _{пр} ^(t)											
21	звичайних		Ц _{об} ^(t)	163,95 197,53 231,11 1,00 1,00 1,00 163,95 197,53 231,11										
22	привілейованих		Ц _{пр} ^(t)											
				80,55 128,22 164,61										

На підставі цих розрахунків вдалося оцінити вартість банківського бізнесу детерміновано, «дисконтовано» і «ймовірносно».

Основними показниками діяльності банку досліджуваної сукупності були наступні показники: активи, пасиви, статутний фонд і капітал, а також показники оцінки вартості банку.

Результати дослідження. Резюмуючи результати проведеного аналізу фінансового стану банку та проведеної оцінки вартості його банківського бізнесу, наведені вище, можна відзначити наступне:

1. Банк має високий кредитний ризик: резерви під кредитні операції збільшуються при збільшенні заборгованості за кредитами – це говорить про погіршення якості обслуговування кредитів і погіршення фінансового стану позичальників; кредити недостатньо забезпечені – застава складає 63,61% від загальної суми виданих кредитів (ринкова вартість застави повинна перевищувати суму основного боргу і відсотків по ньому). Розмір кредитного ризику має бути уточнений за допомогою вивчення первинних документів.

2. У майбутньому прогнозується зниження рентабельності в банку, у тому числі за рахунок віднесення на поточні витрати витрат майбутніх періодів у розмірі 12,78 млн. грн.

3. У 2013 р. прогнозується зниження рівня капіталізації банку внаслідок повернення 24.10.12 субординованого боргу в розмірі 13000 000,00 грн.

4. Розрахункове мінімальне значення верхньої межі вартості бізнесу банку, після зважування всіх способів визначення її величини, склало 80,55 млн. грн. або близько 10,07 млн. дол США; детерміноване (розрахункове) – 128,22 млн. грн. або 16,03 млн. дол США; максимальне – 164,61 млн. грн. або 20,58 млн. дол США. Статутний капітал банку складає 197,53 млн. грн. або 24,69 млн. дол США.

5. В аналізованому періоді банк демонстрував тенденцію до погіршення фінансового стану, що показує значення рейтингового числа Mt , розрахованого різними методами. Вивчення первинних документів з великою часткою імовірності призведе до виявлення нових факторів, що негативно впливають на оцінку фінансового стану банку та зниженню розрахункової вартості.

6. Основною за обсягом складовою оцінки вартості банку по всіх варіантах розрахунку є величина реального капіталу, розрахована на момент t (момент

проведення даного дослідження) в розмірі, приблизно, 160 млн. грн. Всі складові по всіх варіантах розрахунку на наступні після моменту 1; моменти часу (перспективи) не відіграють такої ролі у формуванні оцінок вартості і складає приблизно 10% основної складової. Тому більш об'єктивне співвідношення оцінок для верхньої і нижньої меж вартості можливо після початку процесу покупки банку, коли буде надана для аналізу вся первинна інформація.

Висновки. Розрахунки за розробленою проф. Лернером Ю.І. методикою показали, що банк має в даний час структуру капіталу близьку до оптимальної. Показники фінансового стану та вартості його бізнесу мають позитивні значення як в ретроспективі, так і прогнозуються в перспективі. Отримані результати підтверджують адекватність методики і можуть бути використані в подальшому для аналізу банківських структур в соціально-економічній системі України.

Список літератури: 1. Лернер Ю.І. Фінанси підприємств. Вид-во «Консульт», Харків, 2006 р. 2. Лернер Ю.І. Бізнес-планування виробничої та підприємницької діяльності в умовах ризиків. 3. Багратян Г., Кравченко І. «Криза та регулювання фінансової системи: уроки і перспективи»// Вісник Національного банку України. – 2009. – № 11.-С 19-23. 4. «Банківська справа» / Под ред. О.І. Лавришин. – М: Банківський і біржовий науково-консультаційний центр, 1992. 5. Сайт Ассоциации украинских банков / / www.aub.com.ua. 6. Сайт Национального банка Украины www.bank.gov.ua / http:www.ukrslat.gov.ua.

Надійшла до редакції 25.01.2013

УДК 658.14

Методи управління вартістю банківського бізнесу / Лернер Ю. І., Луцюк А. В. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 7(981). – С. 77–83. – Бібліогр.: 6 назв.

В работе предлагается методика по оценке стоимости банковского бизнеса на основе трех подходов: доходный, рыночный, затратный. Базовым предприятием был избран ЗАО «Финансовый союз банк». Был проведен анализ деятельности и финансового состояния исследуемого объекта. Как результат были выявлены основные проблемы в деятельности банка и важные преимущества, которые могут повысить его стоимость.

Ключевые слова: стоимость реального капитала, кредитные операции, риск, уставный капитал.

This paper proposes a methodology for assessing the value of the banking business, based on three approaches: a profitable, market, cost. Bank «Financial Union Bank» was chosen as a basic enterprise. The analysis of activity and financial condition of the investigated object was conducted. As a result basic problems in activity of bank and important advantages which can promote his cost were revealed.

Keywords: real cost of capital, credit transactions, risk, equity.